

Pavel Drábek /

Příspěvek k provázkové mytologii

Kniha Petra Oslzlého, uměleckého ředitele Centra experimentálního divadla (dříve i ředitele Divadla [Husa] na provázku) a proděkana Divadelní fakulty Janáčkovy akademie múzických umění v Brně, se detailně věnuje slavné inscenaci Divadla na provázku *Commedia dell'arte*, která se hrála v letech 1974–1985 v tehdejší Československu i na četných zahraničních festivalech a divadelních zájezdech. Kniha zveřejňuje zákulisní osudy inscenace, a to jednak pohledem autora, jednak ve vzpomínkách jednotlivých aktérů, velké množství obrazového a dokonce i hudebního materiálu, otiskuje scénář sepsaný podle televizního záznamu této poloimprovizované inscenace a pak soupis skutečných představení a výběrový soupis ohlasů. Fakultativní součástí publikace je CD se záznamem rozhovorů a s doplňkovými materiály. Důležité je, že se v knize objevují materiály co možná úplné. K nim se trochu překvapivě v kapitole IV (s. 185–222) přidávají doplňkové texty (už dříve publikované) a seznam divadelních rolí, režii a inscenací Boleslava Polívky z let 1969–1995. Nabízí se nám tu něco jako „dva v jednom“ a spojení v jeden celek je spíš účelové.

Jde o publikaci jistě odbornou, protože jejím optimálním čtenářem bude

historik českého divadla, případně obdivovatel Divadla (Husa) na provázku. V pravém slova smyslu to není kniha kritická: autor i všichni příspěvovatelé jsou se souborem i s inscenací velmi úzce spjati a nezbytný odstup a jistá „nemilosrdnost“ potřebná pro kritické zhodnocení jim nutně chybí; ostatně ze souboru vzpomínek lze kritickou sondu a analýzu provést jen stěží. Jako příklad může posloužit část o roli Vladimíra Hausera s výňatkem jeho vzpomínek: „Po redukci scénářů na dva [...] se uplatňuje v rozveřce akrobatický talent Hauserův, celková schopnost zvládat fyzické dovednosti a také jeho hudební nadání. Postupně se Hauser přesouvá k bicím, kde se posléze stává důležitým spoluhráčem většiny situací, jak to sám popisuje: ‚Kromě [...] začátku, kde jsem měl docela dost prostoru na fyzické konání, ať už to bylo to přeskakování přes sebe [...], jsem tam měl krátké lazzi fyzické s Bolkem a měl jsem tam šerm [...], pak jsem se uklidil za bicí, kam jsem si postupem času přidával další a další bubínky...‘ Dodejme jen, že na konci při potlesku a děkování publiku opět předvedl několik přemetů (sklopek)“ (s. 53). Že jde o vzrjící spojení vzpomínky a vlastního autorského záměru, je nasnadě. Podobně nasnadě je i ona znouzectnost, s níž se skutečnosti podávají.

Při četbě knihy jsem se několikrát přistihl, že čtu provázkovskou mytologii – i s oslavnou rétorikou, která k tomu náleží. Tím lze také odůvodnit místy se vyskytující mnohoslov-

nost i repetitivnost a také uvádění detailů, které nezaujatému a kritickému čtenáři mohou přijít ve své ortodoxii až komické (např. poznámka č. 62 na s. 26: „Divadlo na provázku chápal plakát i program jako rozšířený divadelní i dramatický prostor inscenace.“), ironické či mystifikační (pozn. č. 65 na s. 27: „Aby byl zdůrazněn charakter skupinového prohlášení, v němž Scherhauser jako režisér mluví za celý soubor Divadla na provázku, není text podepsán.“) nebo zbloudilé (jako např. vyjasnění používaného názvu souboru až na s. 30 v pozn. č. 74: „Zabýváme-li se celou existencí divadla [všemi třemi obdobími], používáme pojmenování výchozí a obě další propojující: Husa na provázku.“).

Je možné, že některé z těchto slabín publikace lze připsat její hektické přípravě, některé mohou vycházet z nevyjasněného publikačního záměru (jde o kritickou analýzu? heuristiku? publikaci archiválií? zprávu o slavné inscenaci? vzpomínky? medailony ústředních tvůrců inscenace, tj. režiséra Petera Scherhausera, výtvarníka Dušana Ždímal a protagonisty Bolka Polívky?). Z této mnohodomosti publikace vyplývají ambivalentní kritéria pro výběr zařazených textů a korespondentů. Eulogičnost knihy je zřejmá; zvědavý a kritický čtenář by se chtěl ovšem dozvědět i nelibivé okolnosti a nehledat je jen mezi řádky. Takový problematický a sebekritický obraz vytvořit v relativně malém časovém odstupu tří desetiletí je vy-

sadou právě pamětníků a spolutvůrců; budoucí historik divadla by byl vděčný za takovou sumu vědomostí, ke kterým by se jinak dostával jen velmi obtížně. Nebo bylo úmyslem sepsat knihu čistě oslavnou nebo takovou, která svou tajnosnubností bude evokovat i svou dobu, kdy se komunikovalo nedourčeností, náznakem a zdánlivě nevinnou narážkou?

OSLZLÝ, Petr. 2010. *Commedia dell'arte Divadla na provázku (1974–1985): Analýza, rekonstrukce, dokumentace inscenace režiséra Petra Scherhausera & Harlekýna Boleslava Polívky*. Brno: JAMU, 2010.

Eva Stehlíková /

Poslední z pražské pětky

Po publikacích věnovaných Sklepákům (1999), baletní jednotce Křeč (2003), R. S. Vpřed (2004) a pantomimické Mimoze (2007) a taky jako bonus šumnému Vávrovi (2001) vydává Jan Dvořák svazek věnovaný poslednímu, a to „výtvarnému divadlu“ Pražské pětky, Kolotoči. Takže už chybí jen slibovaný svazek *Pražská pětka ve filmu, rozhlasu a televizi*, pokud to iniciativní sestavovatel ještě nerozhojní. O minulých publikacích psal už Martin J. Švejda (2008) a mnoho jeho závěrů lze i po novém svazku jen podepsat. Ano, nejde o monografie usilující o nestranný pohled. Jak by mohly být nestranné, když Jan Dvořák jako ten, kdo opravdu o tom